

Institut za hidrotehniku i vodno ekološko inženjerstvo
Građevinski fakultet, Univerzitet u Beogradu

PRIMENA INOVATIVNIH REŠENJA ZA MERENJA PROTOKA U KANALIZACIONIM MREŽAMA: ISKUSTVA STEČENA U INĐIJI, STAROJ PAZOVI I NOVIM BANOVCIMA

Vodovodni i kanalizacioni sistemi 2023

Banja Koviljača, Srbija

Damjan Ivetić

Robert Ljubičić, Miloš Milašinović, Dragutin Pavlović i Dušan Prodanović

UVOD

- Poslednjih godina intezivirane su aktivnosti na projektovanju i izgradnji PPOV u Srbiji
- Dimenzionisanje PPOV se vrši **na osnovu podataka (i projekcija) o količini vode i količini i vrsti polutanata** (u opštem slučaju).
- Specifični uslovi rada i razvoja kanalizacionih sistema – nadležna JKP se **retko** odlučivala za investicije u **formiranje kontinualnih mernih mesta**.
- Evidentan je **veliki nedostatak** realnih, **merenih (i pouzdanih) podataka** o radu kanalizacionih sistema (protoci, nivoi i polutanti)!

UVOD

Kako se rešava problem nedostatka podataka?

- Organizacija mernih kampanja.
- Relativno **kratko trajanje** merenja (2, 3 nedelje – 2, 3 meseca) – reprezentativnost?
- Merenja **protoka**, nivoa i koncentracija polutanata na karakterističnim deonicama.
- Suvi i kišni period.
- **Međutim...**

UVOD

Odabir mernih lokacija?

- Prema topologiji kanalizacione mreže.
- Prostorni raspored i tip objekata priključenih na mrežu.

- Najveći problem - privremena merna mesta se često formiraju na **lokacijski i hidraulički** nepovoljnim deonicama
- Konvencionalne metode (Dopler, EM i UZV merila) ne mogu pouzdano da rade...

ODABIR MERNE METODE

Ne postoji univerzalno rešenje (merni instrument ili merilo), pa se za svako merno mesto bira prema uslovima...

Uslovi koji diktiraju odabir metode (Godley, 2002):

1. **Hidraulički uslovi** (opseg protoka, nivoa, strujna slika...),
2. **Fizičke karakteristike vode** (temperatura, suspendovane čestice...),
3. **Karakteristike kolektora/cevi** (geometrija, materijal),
4. **Trajanje merenja,**
5. **Uslovi sredine** (uslovi za montažu i obilazak, prisustvo opasnih gasova)
6. **Ekonomska kategorija** (cena primene).

ODABIR MERNE METODE

- Kod lokacijski i hidraulički nepovoljnih mernih mesta – rešenje je kombinovati više metoda ili primeniti neko **inovativno rešenje...**
  - Kod inovativnih rešenja postoji **puno nepoznanica**, i mora se **redovna proveravati pouzdanost** sa nekom konvencionalnom metodom.
-
- Ovde će se razmotriti dva rešenja primenjena u Staroj Pazovi i Novim Banovcima:
    1. Stara Pazova – merenje protoka preko pada energetske linije
    2. Novi Banovci – merenje protoka fotogrametrijskom metodom (više detalja će dati Robert Ljubičić u nastavku)

OPIS MERNIH LOKACIJA

- Merna kampanja na teritoriji naselja Indija, Stara Pazova, Nova Pazova i Novi Banovci
  - Kraj 2022./početak 2023.
  - GRF i Svet Instrumenata d.o.o.
  - Konstruktivna i efikasna saradnja sa nadležnim JKP
-

1. Stara Pazova

- Upotrebljene vode se sprovode do magistralnog kolektora preko dva priključka
- Manji (5 – 10%)
- Veći (oko 90%) $\Phi 600$ – obuhvaćen mernom kampanjom

OPIS MERNIH LOKACIJA

1. Stara Pazova

OPIS MERNIH LOKACIJA

2. Novi Banovci

- $\Phi 600$
- U Š₁ postavljeno EM merilo – brzine nisu dobro merene
- U Š₂ kaskada - ...

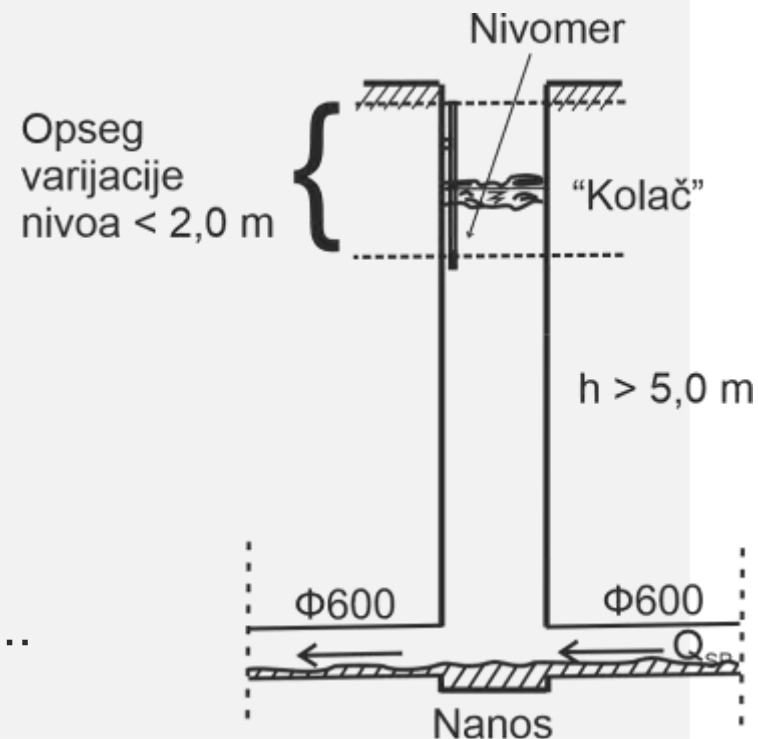
PRIMENJENA REŠENJA

1. Stara Pazova

- U kolektoru pod pritiskom protok je proporcionalan korenu pada energetske/pijezometarske linije

$$Q = k \cdot \sqrt{\Delta\Pi}$$

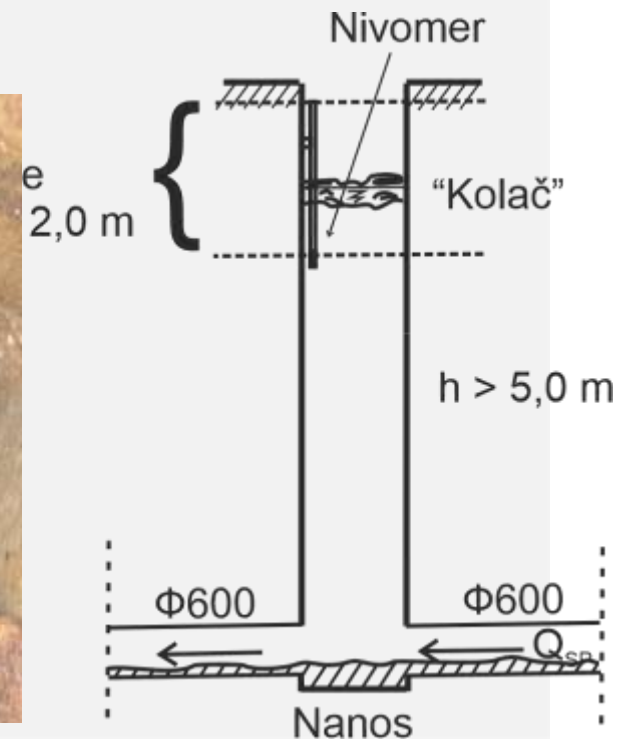
- Postavljena tri merila nivoa u Š₁, Š₂ i Š₃
- Merenja temperature
- Kalibracija pomoću NIVUS merila (A?)
- U Š₄ se prazni septički otpad iz cisterni...

PRIMENJENA REŠENJA

1. Stara Pazova

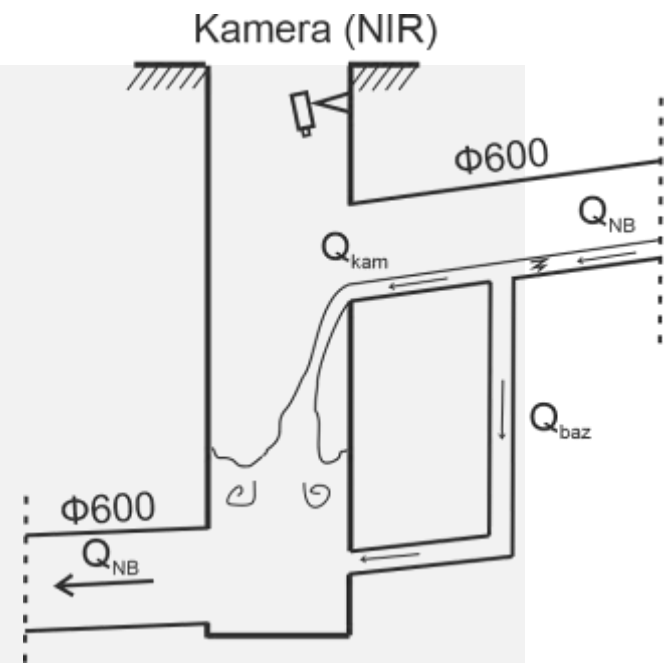
- U kolektoru pod pritiskom protok je proporcionalan korenu pada energetske/pijezometarske linije

PRIMENJENA REŠENJA

2. Novi Banovci

- Na GRF-u konstruisana baterijski napajana kamera osetljiva na blisko-infracrveni deo spektra svetlosti (NIR)
- Uzvodno se merio samo nivo (integrisan u EM merilo)
- Provera protoka sa NIVUS merilom
- Naknadna obrada snimaka
- Profil površinskih brzina
- Dubina
- Širina vodenog ogledala

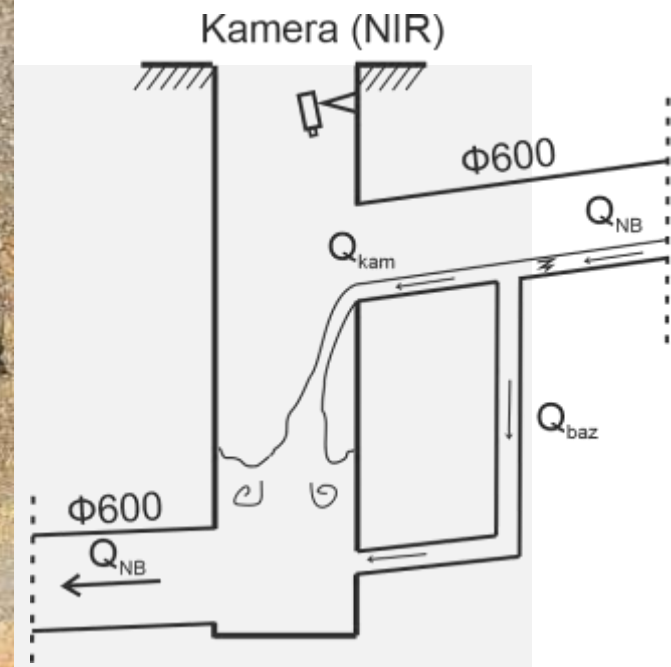
PRIMENJENA REŠENJA

2. Novi Banovci

- Na GRF-u konstruisana baterijski napajana kamera osetljiva na blisko-infracrveni deo spektra svetlosti (NIR)

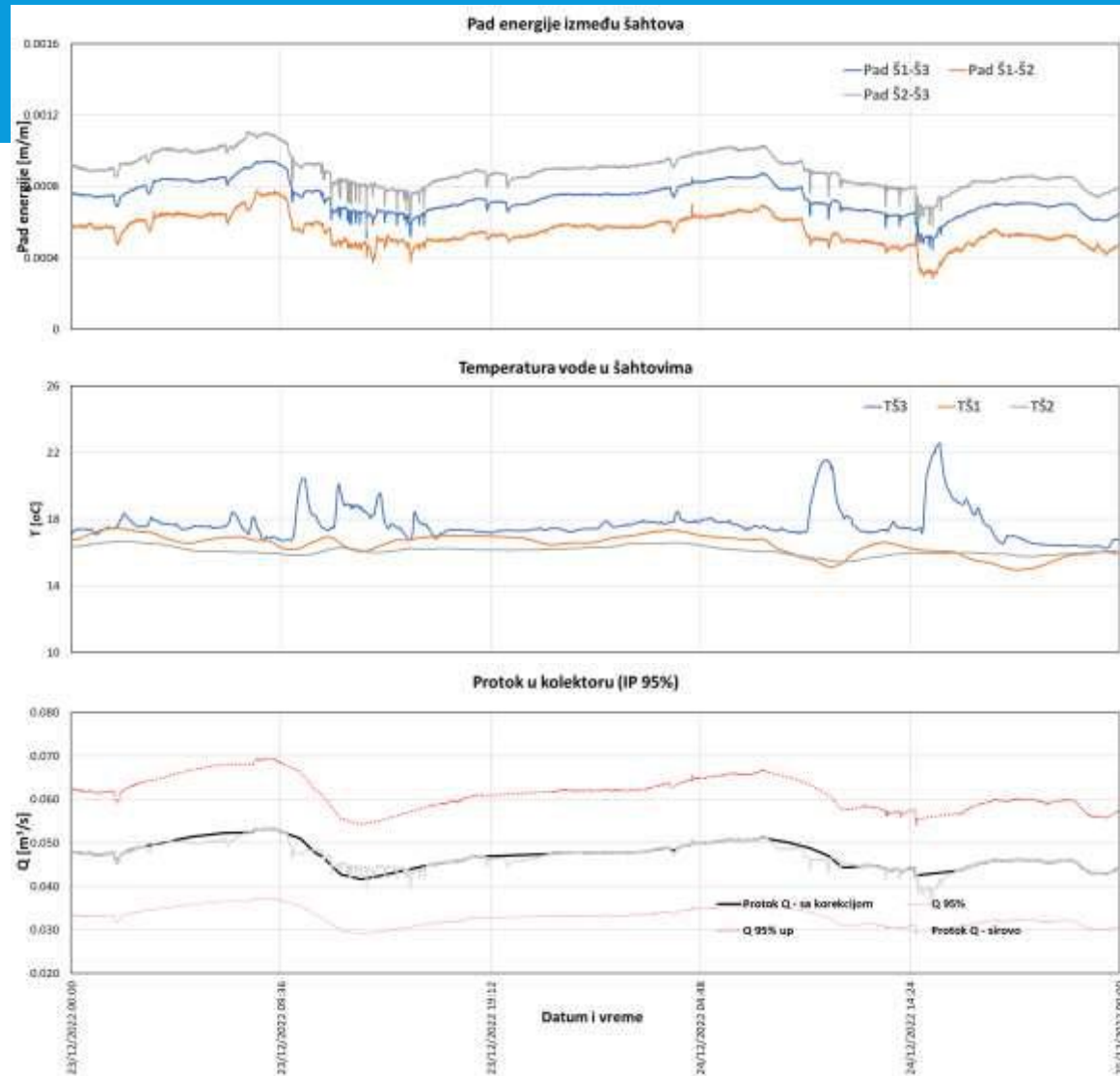
EM merilo)

REZULTATI

1. Stara Pazova

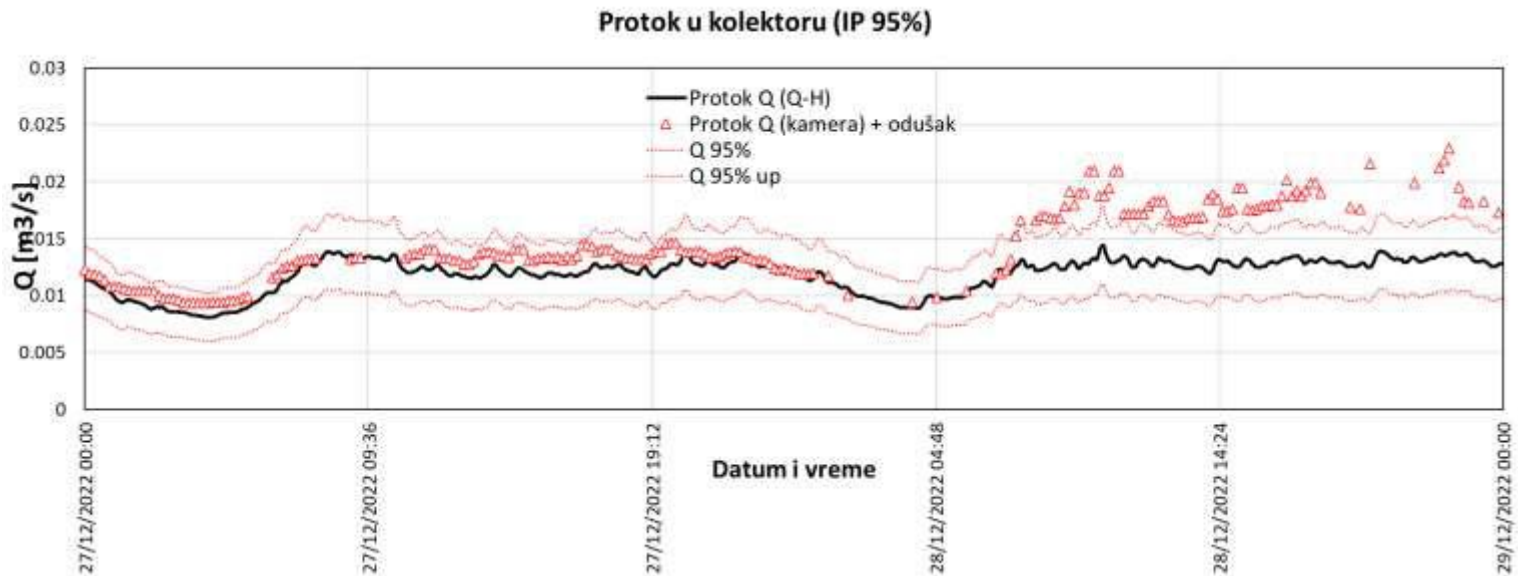
- Pretpostavka const A
- Padovi energije prate hidrauličku „logiku“
- „Kočenje“ – ispuštanjem septičkog otpada
- Merna nesigurnost ~15%

REZULTATI

2. Novi Banovci

- Odlično slaganje sa Q-H krivom (nesigurnost ~5-10 %)
- Problemi zbog izmaglice u noćnim periodima
- Rasipanje u periodu kada je bila zakačena krpa u kaskadi.

ZAKLJUČCI

- Uspešno primenjena inovativna rešenja na dva merna mesta.
  - Neophodnost proverene sa konvencionalnim metodama
  - Dalji razvoj i primena.
-
- Merne kampanje ne rešavaju zaista problem nedostatka merenih podataka u dimenzionisanju PPOV (iako se čini da rešavaju)
  - Neophodna kontinualna merna mesta – barem godinu dana merenja.
  - Dopuna sa privremenim mernim mestima.

Institut za hidrotehniku i vodno ekološko inženjerstvo

Građevinski fakultet, Univerzitet u Beogradu

PRIMENA INOVATIVNIH REŠENJA ZA MERENJA PROTOKA U KANALIZACIONIM MREŽAMA: ISKUSTVA STEČENA U INĐIJI, STAROJ PAZOVI I NOVIM BANOVCIMA

Vodovodni i kanalizacioni sistemi 2023

Banja Koviljača, Srbija

Damjan Ivetić   **divetic@grf.bg.ac.rs**

Robert Ljubičić, Miloš Milašinović, Dragutin Pavlović i Dušan Prodanović